

Motion till riksdagen 2021/22:4215

av **Hans Eklind m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett seniorvänligt samhälle där alla kan åldras i trygghet och värdighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att fler av de pensionärer som har rätt till bostadstillägg för pensionärer (BTP) också ska söka det och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja BTP och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sänkt skatt för pensionärer och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inkomstpensionstillägget och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka drivkrafterna för ett längre yrkesliv och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att tidigarelägga etableringsåldern på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om mer jämställda pensioner och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka pensionsrätten för barnår med ett år och höja jämförelseinkomsten i pensionsrätten för barnår och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att premiepensionen automatiskt ska delas lika mellan makar med gemensamma barn som inte fyllt tolv år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omställningspension till 65-plus och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att slopa det avdrag som görs vid överföring av premiepension och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en mer flexibel tjänstepension och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta kvalificeringsregler för garantipensionen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Tabell 1

Anslagsförslag 2022 för utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Tusental kronor

Ramanslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1	Garantipension till ålderspension	13 416 400	-800 000
1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	8 834 900	±0
1:3	Bostadstillägg till pensionärer	11 461 400	900 000
1:4	Äldreförsörjningsstöd	1 252 200	300 000
1:5	Inkomstpensionstillägg	6 121 000	±0
2:1	Pensionsmyndigheten	700 228	±0
Summa		41 786 128	400 000

1 Ett seniorvänligt samhälle

Att bygga ett seniorvänligt samhälle där alla kan åldras i trygghet och med värdighet är ett angeläget mål för Kristdemokraterna. Ett välfärdssamhälle kan i hög grad bedömas utifrån kriterier som graden av respekt, tillvaratagande och omsorg om den äldre generationen.

Som senior ska man kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag. Man ska kunna känna trygghet, bibehålla sitt oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg. En sammanhållen politik med inriktning mot de äldre i samhället får och kan därför inte bara handla om vård och omsorg. Det friska åldrandet, att se äldre som en resurs att ta till vara och att ha ett väl fungerande samspel mellan generationerna är lika viktiga beståndsdelar. Att känna välbefinnande och meningsfullhet är viktigt för alla människor. I Sverige läggs stort fokus vid de fysiska behoven när man diskuterar välbefinnande. Det fysiska är självklart viktigt men Kristdemokraterna oroas över att de lika viktiga sociala, själsliga och andliga behoven alltför ofta glöms bort eller negligeras. Många äldre vittnar exempelvis om att de upplever den bistra verkligheten med påtvingad ensamhet och isolering. Kristdemokraterna har därför särskilt lyft frågan om ofrivillig ensamhet under de senaste åren. Det är inte heller ovanligt att äldre oroar sig över ekonomin och om pengarna kommer att räcka till ens till det nödvändigaste. Den ekonomiska tryggheten är viktig

för alla men kanske särskilt för den som kan ha svårt att påverka situationen genom eget arbete.

Kristdemokraterna har därför under lång tid prioriterat och på olika sätt bidragit till att stärka ekonomin för äldre personer. Men det behövs ytterligare åtgärder för att kunna säkra äldres ekonomiska ställning. I denna motion utvecklar vi vår syn på äldres ekonomiska situation och vilka åtgärder som behöver vidtas. Kristdemokraternas förslag och syn på fler seniorpolitiska frågor inklusive äldreomsorgen berörs i en särskild partimotion ”En äldrepolitik att lita på”.

2 Förstärkningar av pensionärers ekonomi

Kristdemokraterna ser flera angelägna politiska åtgärder och reformer som på såväl kort som lång sikt stärker äldres ekonomiska ställning. En viktig grund är dock den pensionsreform som trädde i kraft 2003. Denna garanterar pensionssystemets stabilitet och är något som Kristdemokraterna värnar. Genom pensionsgruppen har Kristdemokraterna medverkat till att både garantipensionen och taket i bostadstillägget har höjts från och med i år. Kristdemokraterna har länge varit drivande för att sänka skatten för pensionärerna. Under alliansregeringarna 2006–2014 förhandlade vi fram hela fem sänkningar av skatten på pensioner och därutöver tre höjningar av bostadstillägget för pensionärer. Genom att Kristdemokraternas och Moderaternas gemensamma budget antogs av riksdagen i december 2018 genomfördes därtill en skattesänkning som kom alla pensionärer till del.

Kristdemokraterna kräver dock att pensionärernas ekonomi stärks än mer. Vi presenterar därför budgetsatsningar och åtgärder inom utgiftsområde 11 som stärker pensionärernas trygghet och ekonomi med upp till 10 200 kr per år.

2.1 Höjt bostadstillägg för pensionärer

Cirka 293 000 pensionärer får i dag bostadstillägg för pensionärer (BTP) som är ett tillägg för dem med låg pension. Tillsammans med garantipensionen är BTP det som kallas för grundskydd i den allmänna pensionen. Detta grundskydd går till stor del till kvinnor som ofta har lägre pensioner än män. Därför bidrar grundskyddet till att starkt utjämna skillnaden mellan kvinnors och mäns pensioner. Mot bakgrund av detta är det ett allvarligt problem att flera pensionärer som har rätt till BTP inte ansöker om det. Enligt Riksrevisionen var det cirka 129 000 pensionärer som hade rätt till bostadstillägg men som inte sökte det. Av dessa är det ungefär dubbelt så många kvinnor som män. Kristdemokraterna anser därför att åtgärder måste vidtas skyndsamt för att minska detta mörkertal.

Till följd av att hushållens inkomster har ökat och räntorna varit låga samt att bostadsbristen var stor under 2000- och 2010-talen har bostadspriserna gått upp kraftigt. Detta har även gällt hyrorna, även om de har stigit i lägre takt.

Kristdemokraterna har länge drivit på i pensionsgruppen för BTP ska höjas då det är en satsning som stärker pensionärer med små marginaler. Gång efter annan har regeringen också tagit efter våra förslag. De förbättringar som Kristdemokraterna har medverkat till genom pensionsgruppen är därför ett steg i rätt riktning. Sedan tidigare har Kristdemokraterna även föreslagit att hyrestaket i BTP höjs till 7 500 kronor för

ensamstående och till 3 750 kronor per person för sammanboende. Regeringen föreslår nu samma höjning av taket, vilket är välkommet. Men vi vill gå ännu längre. Vi vill höja bostadstillägget med ytterligare 200 kr i månaden för ensamstående och 100 kr i månaden för sammanboende. Sammantaget lägger Kristdemokraterna 900 miljoner kronor mer än regeringen per år 2022–2024 på ett förbättrat bostadstillägg för pensionärer.

2.2 Sänkt skatt för alla pensionärer

För att ytterligare stärka äldres ekonomi föreslår Kristdemokraterna att skatten sänks med 2 400 kr per år för alla pensionärer. Vi föreslår därtill ett höjt grundavdrag som innebär att alla med en inkomst på över 10 000 kr per månad får sänkt skatt med 200 kr per månad. För personer med låga inkomster ger dessa förslag sammantaget en avsevärd förbättring.

2.3 Inkomstpensionstillägg

Kristdemokraterna har i pensionsgruppen medverkat till att inkomstpensionstillägget har införts under hösten 2021. Tillägget innebär upp till 600 kronor per månad för dem med ålderspension mellan 9 000 och 17 000 kronor per månad. Inkomstpensionstillägget syftar till att öka det så kallade respektavståndet, det vill säga skillnaden i pension mellan den som arbetat och den som inte gjort det. Kristdemokraterna menar att ett respektavstånd behövs för att bevara förtroendet för det inkomstrelaterade pensionsystemet. Dock är det vår bestämda uppfattning att detta respektavstånd bäst hanteras genom förändringar i det befintliga pensionssystemet, inte genom separata satsningar i statsbudgeten. Vi riktade därför stark kritik mot förslaget om inkomstpensionstillägg när det hanterades i pensionsgruppen då tillägget åsidosätter principen om att det inkomstrelaterade pensionssystemet ska vara ett autonomt system fristående från statsbudgeten. Kristdemokraterna krävde därför att inkomstpensionstillägget skulle vara tillfälligt för att gå med på ett införande. Detta godtogs av övriga politiska partier i Pensionsgruppen. Kristdemokraterna ställer sig bakom intentionen med inkomstpensionstillägget – att ge ett viktigt tillskott för de pensionärer som har de lägsta marginalerna. Men för att få ett system som är långsiktigt hållbart måste inkomstpensionstillägget utformas på ett sätt så att det ingår i pensionssystemet och därmed blir helt frikopplat från statsbudgeten. Det är därför glädjande att pensionsgruppen är överens om att det är en prioriterad fråga att få ett sådant system på plats.

3 Sverige står inför en stor demografisk utmaning

Sveriges befolkning lever i genomsnitt allt längre vilket i förlängningen medför att den så kallade försörjningskvoten växer. Med andra ord blir andel av befolkningen som är i arbetsför ålder mindre och mindre i förhållande till övriga åldersgrupper, med resultatet att försörjningsbördan ökar för de som arbetar.

År 2015 var Sveriges försörjningskvot knappt 75, vilket innebär att 100 personer i den antagna arbetsföra åldern 20–64 år ska försörja nästan 75 personer i icke arbetsför ålder. Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) prognos kommer denna kvot år 2060 att

uppgå till 92 personer. Denna demografiska utmaning kan förväntas skärpas ytterligare framöver till följd av de senaste årens stora migration till Sverige, förutsatt att inte sysselsättningsgraden bland utrikes födda, framför allt hos utomeuropeiskt födda, förbättras drastiskt. Sammantaget innebär den demografiska utvecklingen stora ansträngningar för hela samhällsekonomin, och därigenom för såväl finansieringen av vår gemensamma välfärd som för pensionernas utveckling och för äldres generella välstånd. Utmaningen är av en sådan dimension att framtiden för välfärdsstaten som vi känner den hänger på hur Sverige klarar av att möta den.

3.1 Fler behöver arbeta mer och längre

För att Sverige ska klara av att möta den demografiska utmaningen behövs till att börja med en långsiktigt stark och stabil ekonomisk tillväxt och en hög sysselsättningsnivå. Det krävs att fler arbetar mer, men också att fler få chansen att arbeta 100 procent av sin förmåga. För att åstadkomma detta behövs en övergripande ekonomisk politik som främjar innovationer, risktagande, entreprenörskap, företagande, arbete, omställning, kompetensutveckling tillsammans med en välfungerande matchning på arbetsmarknaden.

Enligt Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) behöver kommuner och regioner anställa ca. 500 000 personer fram till år 2026. Detta innefattar 200 000 nya anställningar och 300 000 anställningar för att ersätta de som går i ålderspension. Enligt SKR:s bedömning skulle rekryteringsbehovet minska med ungefär 50 000 anställningar om utträdesåldern från arbetsmarknaden senareläggs med i genomsnitt två år.

I delegationen för senior arbetskraft konstateras att 70 är det nya 50. I studier som undersöker hur äldres hälsa och funktionsförmåga har förändrats sedan 1971 framkommer att 70-åringar idag är vid lika god vigör som 50-åringar var för några årtionden sen. Seniorers sysselsättningsgrad motsvaras dock inte av de förbättringar som skett i seniorers hälsa och funktionsförmågor. Många seniorer går således i pension trots en fullgod arbetsförmåga. I flera fall hade seniorerna även önskat fortsätta arbetslivet. Mot bakgrund av detta fastslår delegationen vikten av att åstadkomma ett mer inkluderande och åldersoberoende synsätt i arbetslivet, liksom vikten av att stärka de ekonomiska och sociala incitamenten för att arbeta högre upp i åldern. Politiken måste således säkerställa att incitamenten och attityden till senior arbetskraft stärks på arbetsplatser och bland enskilda.

Det är olyckligt för både nuvarande och kommande pensionärer att den socialdemokratiskt ledda regeringen länge har fört en politik som inte i tillräcklig utsträckning stärker Sveriges konkurrenskraft långsiktigt. Tätt sammankopplat med den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen är behovet av att den genomsnittliga aktiva tiden på arbetsmarknaden förlängs. Politiken kan och bör därför göra en hel del för att skapa både bättre förutsättningar och starkare incitament för detta. Dessvärre går regeringens förslag om att göra sjukersättningen till en yrkesförsäkring för personer som är 60 plus, och därmed på sikt riskerar att fördubbla antalet förtidspensionärer, stick i stäv med denna inriktning. Kristdemokraterna befarar att förslaget kommer medföra att seniorer som har många år kvar att bidra med sin yrkeskompetens och erfarenhet kommer gömmas och glömmas i statistiken. Det vore olyckligt om personer skulle förvägras ett sammanhang och en gemenskap att utvecklas i samtidigt som den så viktiga incitamentsstrukturen för ett längre arbetsliv undergrävs. Det är inte rimligt att förtidspensionera personer som kan arbeta och bidra till sitt eget och det gemensamma. Lika orimligt är

det dock att personer vars arbetsförmåga helt är uttömd inte får en trygg vardag i slutskedet av arbetslivet. Kristdemokraterna balanserar båda dessa behov i vårt förslag till trygghetsersättning. Vårt förslag syftar till att säkerställa tryggheten för dem som inte har en arbetsförmåga i ett vanligt arbete, samtidigt som de allra flesta, i motsatt till regeringens förslag, får möjlighet och stöd till ett förlängt arbetsliv. Förslaget redogörs för i Kristdemokraternas kommittémotion UO 10.

3.2 Riktålder för pension

Sedan vårt nuvarande pensionssystem sjösattes, 1999–2003, har medellivslängden förlängts med nästan tre år. Detta är positivt, men innebär också, givet att inget görs, att nivån på pensionerna blir lägre per månad eftersom de måste räcka under en längre tid. När medellivslängden stiger är det därför naturligt att pensionsåldern justeras uppåt. Pensionsgruppen, där Kristdemokraterna ingår, har därför lagt fram ett förslag om riktålder och förändringar av lägsta ålder för uttag av pension.

Med riktålder avses åldersgränser för pension som automatiskt justeras upp med ungefär två tredjedelar av medellivslängdsökningen. Det är ingen fast pensionsålder som föreslås, utan man ska även fortsättningsvis ha möjlighet att själv bestämma när man vill gå i pension. Med en riktålder undviker vi en situation där pensionerna annars sjunker för varje generation givet att medellivslängden fortsätter öka. Pensionsgruppens förslag är att under en övergångsperiod justera lägsta åldern för uttag av allmän pension och garantipension. Som en konsekvens av detta justeras även den så kallade LAS-åldern (lagen om anställningsskydd). Pensionsgruppens förslag, som Kristdemokraterna står bakom, ser ut som följande:

- Lägsta åldern för uttag av allmän pension höjdes år 2020 från 61 till 62 och därefter till 63 år 2023 och till 64 år 2026.
- Lägsta åldern för uttag av garantipension höjs från 65 till 66 år 2023 och 2026 knyts den till den fortsatta medellivslängdsökningen. Här finns ett undantag för dem som redan har arbetat ett långt arbetsliv.
- LAS-åldern höjdes år 2020 från 67 till 68 och till 69 år 2023. Den knyts sedan till medellivslängdsökningen.

3.3 Åtgärder för ett senarelagt utträde från arbetsmarknaden

Kristdemokraterna vill stärka incitamenten och möjligheterna för de äldre som vill stanna kvar längre på arbetsmarknaden. En reform i denna riktning var att vi genom KD/M-budgeten, som fick stöd i riksdagen i december 2018, tog bort den särskilda löneskatt för äldre som den rödgröna regeringen tidigare hade infört. Detta var en viktig åtgärd som behövdes för att uppmuntra erfarna socialsekreterare, barnskötare, lärare och sjuksköterskor med flera att arbeta vidare efter 65 års ålder. Den extraskatt som regeringen la på denna efterfrågade kompetens var förödande. Idag är extraskatten slutligen borta.

I dag får den som fyllt 65 år men fortfarande arbetar, ett fördubblat jobbskatteavdrag, vilket följaktligen gör att vederbörande får behålla mer av sin lön efter skatt jämfört med en person som inte uppnått denna ålder. Kristdemokraterna vill därutöver ge ytterligare en skattelättnad till de som är 69 år eller äldre och fortsätter att arbeta. För en person över 69 år med 20 000 kronor i inkomst skulle Kristdemokraternas

skattesänkning ge cirka 1 000 kronor mer i plånboken per månad, utöver det redan förhöjda jobbskatteavdraget.

3.4 Åtgärder för en tidigarelagd etablering på arbetsmarknaden

Att äldre personer arbetar längre upp i åldrarna kan inte vara det enda svaret på den demografiska utmaningen och behovet av att motverka höjningen av försörjningskvoten i takt med att befolkningen åldras. Att sänka den genomsnittliga åldern för när unga gör entré på arbetsmarknaden är en annan möjlighet att förlänga arbetslivet. Enligt SCB har etableringsåldern – definierat som åldern då minst 75 procent av en årskull förvärvsarbetar – under 2000-talet pendlat mellan 26 och 29 år för män och 29 och 32 år för kvinnor. Detta är att jämföra med en etableringsålder på 20 och 21 år i början av 1990-talet.

Att sänka etableringsåldern är viktigt för både samhället och pensionssystemet men även för den enskildes framtida pension. Samhället och pensionssystemet skulle gynnas av en högre sysselsättning med mer inbetalda skatteintäkter och sociala avgifter. Den enskilde skulle samtidigt få en högre livsinkomst och följaktligen också mer i pension. Den pensionskrona som betalas in tidigt får fler år på sig att växa med ränta-på-ränta-effekten än den pensionskrona som betalas in sent.

För att tidigarelägga etableringsåldern på arbetsmarknaden vill Kristdemokraterna därför stärka de ekonomiska incitamenten för unga att stå till arbetsmarknadens förfogande och börja arbeta tidigare. Vi vill därför införa ett fördubblat jobbskatteavdrag för personer som är yngre än 23 år. I sammanhanget är det också värt att nämna att Sverige har en hög genomsnittlig examensålder i en internationell jämförelse. Enligt OECD (2018) hade Sverige en examensålder på 30,5 år för de som läst masterutbildningar. I likhet med övriga länder är trenden att unga tar sin examen allt senare. Att etableringsåldern blir allt högre ett problem för den enskilde då det innebär att de unga som kommer ut i arbetslivet har totalt sett färre år på sig att spara ihop till den egna pensionen. Kristdemokraterna föreslår därför exempelvis en examensbonus för dem som tar sin examen och börjar arbeta före 25 års ålder. Mer detaljer kring detta förslag finns i Kristdemokraternas motion för utgiftsområde 16.

4 Mer jämställda pensioner

Dagens kvinnliga ålderspensionärer har i regel lägre pension än manliga ålderspensionärer. Det beror på att kvinnor i genomsnitt har en lägre pensionsgrundande inkomst än män, vilket i sin tur huvudsakligen grundar sig på att kvinnor historiskt har arbetat färre år än män och därtill på ojämlikheter i lönestrukturen.

Enligt SCB är den enskilt största förklaringen till löneskillnaderna mellan män och kvinnor att kvinnor och män främst finns inom olika yrkeskategorier. Därutöver har män i genomsnitt högre lön än kvinnor i de flesta yrken, även i många kvinnodominerade sådana. En annan faktor bakom skillnaderna i mäns och kvinnors pensioner är att kvinnor tar ut en större del av föräldraledigheten och att de oftare går ned i arbetstid när barnen är små.

4.1 Stärkt pensionsrätt för barnår

Sedan 1999 finns i pensionssystemet, tack vare ett kristdemokratiskt initiativ, en rätt att tillgodoräkna sig pensionsrätt för så kallade barnår. Det innebär att upp till fyra år kan räknas som pensionsgrundande för den av föräldrarna som har haft en lägre inkomst, bland annat på grund av längre föräldraledighet och deltidsarbete. Denna reform har varit viktig eftersom den dels stärker framför allt kvinnors pensioner, dels signalerar att det är en viktig samhällsinsats att ta hand om sina barn.

I dag arbetar många kvinnor deltid även efter barnets fyraårsdag. För att ytterligare kompensera de föräldrar som går ned i arbetstid, eller är hemma med sjuka barn i större utsträckning – vilket fortfarande oftast är kvinnor, vill Kristdemokraterna införa ett extra barnrättsår. Det skulle medföra att upp till fem, istället för fyra, år kan räknas som pensionsgrundande. Dessutom föreslår vi en höjning av den generella jämförelseinkomsten i barnrättsåren från 75 procent till 85 procent, så att de med lägst inkomst får en högre pensionsrätt. Vi avsätter 2,4 miljarder kronor för vardera året 2022–2024 för detta ändamål och finansierar det genom att pensionsrätterna för studieår slopas inom utgiftsområde 15. Detta är förslag som också Pensionsmyndigheten har fört fram efter kostnadseffektivitetsberäkning (Jämställda pensioner 2016:19). Enligt myndigheten uppskattas dessa förändringar minska gapet mellan mäns och kvinnors intjänande till den allmänna pensionen med cirka 0,8 procentenheter.

4.2 Automatiskt delad premiepension för föräldrar

Idag kan gifta par eller registrerad partner överföra premiepensionen till varandra. Alltför få känner dock till denna möjlighet. Det är synd eftersom överföringen om den utnyttjades i större utsträckning skulle kunna jämna ut pensionen något mellan den i relationen som tjänar mer och den som tjänar mindre. Kristdemokraterna anser därför att det av jämställdhetsskäl bör vara så att premiepensionen automatiskt delas lika mellan makar så länge de har gemensamma barn som inte har fyllt tolv år. Den som vill frångå denna regel bör aktivt begära detta.

Kristdemokraterna anser vidare att det också i fortsättningen ska vara möjligt att överföra hela sin premiepension till sin make, maka eller registrerade partner för den som så önskar. Det bör även utredas om samma möjlighet till överföring skulle kunna gälla sammanboende med gemensamma barn. I dag innebär en överföring av premiepensionen att det överförda beloppet minskas med 6 procent, så att mottagaren får 94 procent. Resten av pengarna fördelas till samtliga pensionssparare som så kallad arvs-vinst. Kristdemokraterna föreslår att detta avdrag slopas helt eftersom överföring av premiepensionsrätt ska uppmuntras – inte bestraffas.

4.3 Omställningspension även för den som är över 65 år

Idag finns det ett efterlevandeskydd i form av en omställningspension som utgår under tolv månader vid make/maka, registrerad partner eller sambos dödsfall. Omställningspension omfattar bara efterlevande som är under 65 år. Pensionsmyndigheten har i en rapport ”Analys av efterlevandeskyddet” (2018) analyserat denna åldersgräns och funnit att det saknas motiv för densamma. Äldre efterlevande har liksom yngre ett behov av att ställa om boendet efter dödsfallet. I motivet till att ha en åldersgräns räknas BTP som en lösning på tillfälliga utgifter som uppstår. Men detta är inte realistiskt eftersom

bostadstillägget kräver en ansökan och är inkomstprövat. Dessutom kan det ta lång tid innan ett beslut ges. Omställningspensionen betalas däremot automatiskt ut efter ett dödsfall.

Kristdemokraterna anser lik Pensionsmyndigheten att omställningspensionen bör ge möjlighet att ställa om utgifter, inte inkomster som dagens åldersgräns tycks motiveras med. I rapporten görs en jämförelse av dagens skydd för efterlevande över 65 år och under 65 år. För en efterlevande pensionär med låg inkomst blev det totala skyddet (ökad garantipension och bostadstillägg) i nivå med en vanlig omställningspension på drygt 8 000 kronor. Men det förutsätter en bostadskostnad motsvarande 5 000 kronor i månaden och avsaknad av övriga tillgångar. För en efterlevande pensionär med medelinkomst landade skyddet däremot på cirka 2 000 kronor i månaden. Som efterlevandeskydd vid en omställningsperiod fungerar dagens system därför inte så bra. Detta drabbar därför i större utsträckning kvinnor eftersom det är en större andel kvinnor som är efterlevande. Pensionsmyndigheten konstaterar dessutom att det ur ett fördelningsmässigt perspektiv vore betydligt mer träffsäkert att ge omställningspension till äldre eftersom dessa saknar kollektivavtalens skydd, vilket är något som de flesta under 65 år har.

En ändring av åldersgränsen för omställningspension så att den omfattar även personer över 65 år skulle i mycket större utsträckning stärka ekonomin för dem med låga inkomster, främst kvinnor, jämfört med dagens system med en omställningspension bara för dem under 65 år. Kristdemokraterna anser därför att det finns motiv till att införa rätt till omställningspension även för den som är över 65 år och att denna kan gälla under sex månader (vilket motsvarar den tid som det tar för de flesta att söka och sedan få BTP). Frågan bör utredas vidare.

5 En mer flexibel tjänstepension

Vi lever allt längre och det är då logiskt att vi även jobbar längre. Många äldre har redan gjort det valet själva. Istället för att vara pensionärer väljer många att bli ”jobbonärer”. De jobbar – och är pensionärer samtidigt. Vi kristdemokrater tycker att det är bra, de äldre bidrar med sin kompetens och livserfarenhet. Eftersom man själv får bestämma när och hur pensionen ska betalas ut kan man välja att jobba deltid och ta ut pension på resterande tid. Eller pausa pensionen om man får ett heltidsjobb en tid. Detta gäller den allmänna pensionen.

När det däremot gäller tjänstepensionen, som spelar en allt större roll för vad man har att leva på när man lämnar arbetslivet, är regelverket betydligt mer stelbent. Idag kan man välja att ta ut tjänstepensionen på 5, 10, 15 eller 20 år eller ett livsvarigt uttag som innebär resten av livet. När valet är gjort går det inte att stoppa eller ändra utbetalningarna, vilket kan vara till nackdel för den som exempelvis pensionerat sig men sedan upptäcker att han eller hon vill börja jobba igen. Då kan vederbörande inte dra ner på eller pausa tjänstepensionsuttaget.

Delegationen för senior arbetskraft visar i rapporten ”70 är det nya 50” att det skett dramatiska förbättringar av äldres hälsa och förmågor inom en rad områden under de senaste femtio åren. Resultatet är att de flesta äldre i dag skulle kunna arbeta längre. Tjänstepensionsföretaget Alecta har beräknat att cirka 350 000 seniorer kombinerar sin pension med jobb. Detta är något vi som land både behöver och ska uppmuntra, och då

är det orimligt att de pensionärer som gör en tillfällig arbetsinsats riskerar en kraftig beskattning på grund av höga totala inkomster.

Det är arbetsmarknadens parter som bestämmer över tjänstepensionen, inte riksdagen. Samtidigt föreslog en utredning redan 2015 Tjänstepension – tryggandelagen och skattereglerna (SOU 2015:68) att det skulle bli möjligt att göra ett uppehåll i pensionsutbetalningarna. Villkoren för tjänstepension skiljer sig också åt mellan olika avtal vilket gör att det är komplicerat att förstå för den enskilde när det gäller exempelvis uttag och förval. Dessutom kan en och samma person ha tjänstepension från olika arbetsgivare och därmed olika avtal. Svårigheten att göra informerade val är mycket stora. Detta har även Riksrevisionen påtalat i sin rapport om tjänstepensionen.

Pensionsgruppen, där Kristdemokraterna ingår, har beslutat att en översyn ska göras i fråga om tjänstepension och villkoren för bland annat utbetalningstidens längd och möjligheten att göra uppehåll i pensionsutbetalningarna. Pensionsgruppen har dessutom ett särskilt partsråd med arbetsmarknadens parter där frågor om tjänstepension tas upp. Kristdemokraterna anser att frågan om ett flexibelt uttag, förval och förbättrad information behöver åtgärdas så snart som möjligt eftersom det har stor inverkan på den enskildes ekonomi. Vi kommer därför att verka för att dessa frågor lyfts fram mer.

6 Ändrade kvalificeringsregler för garantipension

Garantipensionssystemet är en förmånsbestämd grundtrygghet till dem som haft låg eller ingen förvärvsinkomst under livet. Den är, tillsammans med BTP och äldreförsörjningsstödet, en del av grundtryggheten för pensionärer och baseras på den enskildes civilstånd, hur stor hans eller hennes inkomstpension är och hur länge han eller hon har bott i Sverige. En person måste ha varit bosatt i Sverige i minst tre år för att ha rätt till garantipension men för att få full garantipension krävs att personen bott 40 år i Sverige från och med det år vederbörande fyllde 16 år till och med året för 64-årsdagen. Den tid som en person varit bosatt i Sverige kallas för försäkringstid.

I dag finns det dock särregler för beräkning av försäkringstiden för personer som har beviljats uppehållstillstånd på grund av flyktingskäl, som alternativt skyddsbehövande eller som övrig skyddsbehövande. Dessa får i vissa fall tillgodoräkna sig bosättnings-tiden i sitt tidigare hemland som försäkringstid för beräkning av garantipension med mera. Kristdemokraterna anser att denna undantagsregel ska tas bort, något som även föreslås av garantipensionsutredningen SOU 2020:32. Det innebär att dessa personer, liksom andra som inte har kvalificerat sig för garantipension, i stället kommer att få äldreförsörjningsstöd vilket leder till ökade kostnader inom anslag 1:4 med 300 miljoner kronor per år. Detta innebär en besparing på 800 miljoner kronor per år 2022–2024 respektive 900 miljoner kronor 2023 inom anslag 1:1.

Hans Eklind (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)

Jakob Forssmed (KD)

Robert Halef (KD)

Michael Anefur (KD)